

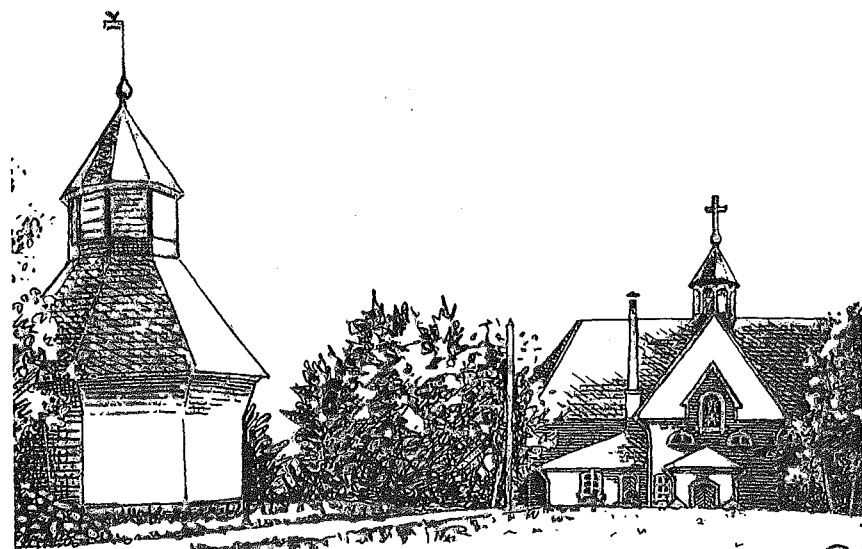
SEUTU

SAKKOLA

Vuoksela, Vuoksi, Kottila, Kivi, Rökkylä, Sakkola, Haparainen, Vilakkala, Lapinlahti, Kyläsuo, Rautu, Melsäperä, Koutu, Melsäperä.

Scale: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 km

Kiviniemen Naisvoimistelijat toimineet 10 vuotta. Kuva otettu
kevyällä 1939.



Runoja

Tapulin varjossa

Aidin haudalla

On vuosia kulunut siitä ajan pitkään virtahan,
kun äitini armas jo vietihin hautahan.

Mä muistan sen selvästi vielä, kun olin hänen haudallaan.
Mä itkien katselin siellä, kun he peittivät kumpuaan.

Mä silloin jo tunsin kyllä, että elämä raskasta on.
Vaan tiennyt en itse vielä, minkä saisin mä kohtalon.

Mä vuosia tuskaillen kuljin, yhä etsien onnelaa.
Vaan virtana kyynel vuosi. Sydän kaipasi parempaa.

Oi silloin äitini armas, Sä muistutit mieleeni mun:
Kuinka usein Sä lapsena illoin mulle kuiskasit rukouksen.

Sun muistosi mieleeni johti minut Luojaani turvaamaan.
Nousi rukous taivasta kohti ja sieltä mä avun saan.

Kerran oi äitini armas mä vielä Sun kohdata saan.
Kun taivaassa ijäti kerran mä kanssasi laulellaan.

Tämä runo on Sakkolan pannusaarelaisen polioinvalidi Antti Laamasen, joka on kirjoitettu muistiin ennen talvisotaa.

Repunkantajat

Reppua kannamme kehdestä asti.
Siihen on pakattu elämän lasti:
Evästä matkaa varten
ja lahjoja onnetarten.

Mitattu antimet eri tavoin.
Luonne suljettu, luonne avoin
kulkevat vieri viertä
osan elämän erätieltä.

Toisen mukana raskas kuorma:
Sairaus, raihnaisuus Kohtalon
suoma.

Kauneus toisen kantimissa,
kevyt on tahti askelissa.

Reppua kantaa ihmisen suku.
Lastina elämän päivien luku.
Jokainen toivoo ja luottaa,
kun koemme kohtalon nuottaa!

ELSA TUOKKO

Silloin ennen

'Me kainoja ollaan ja pieniä vaan, mutta Luoja ei unhoita kukkiakaan.' Tämä laululeikki, jota me nuorena teinityttönä esitimme äitienpäivänä juhlassa. Esityspaikka oli Kiviniemen nuorisoseurantalot ja leikin ohjasi nyt edesmennyt Ester Pitkänen.

Näistä kuvioista lähti alkuun Kiviniemen naisvoimistelijat. Esteri tahtoi myös, että seura oli rekisteröitävä toiminnan viralliseksi saamiseksi ja saimme osallistua Suomen suurempiinkin liikuntajuhlallisuuksiin. Niinpä kaikille tytöille tilattiin "Kisakenttä"-niminen lehti, missä oli aina liikuntaohjelmia.

Nuorisoseurantalossa oli talvisin kylmät harjoittelutilat. Niinpä saimmekin harjoittelutilan Kiviniemen pohjoispiirin kansakoulun voimistelusalista. Tämä koulu valmistui vuonna 1930. Täältä löytyi meille myös ohjaaja, opettaja Helmi Arvelin. Meidän liikuntakasvatus oli siihen aikaan palkatonta ohjausta. Niinpä hänen työnsä jäi lyhyeksi, eikä hän halunnut jatkaa. Eikä Ester Pitkänen ollut halukas ottamaan ohjaajan työtä. Niinpä päätimme kaikki tytöt yhdessä, että Aili Koirasesta tehdään ohjaaja!

Kun kuuluimme SNLL-oon niin päätimme anoa hänelle ohjaajan

kurssin paikan Viipurin Tanhuvaaaran opistolla. Kurssi kesti neljä viikkoa. Aili oli silloin 13 vuoden iäinen, eikä häntä ensin hyväksytty, mutta pari vuotta myöhemmin anoimme kurssipaikkaa uudestaan Aili Koiraselle, nykyisen Majanen Lempäälässä, ja minä avuksi "vapisemaan".

Ohjelma oli opistolla tiivis. Aamulla kahdeksalta oli lipunnosto salkoon, aamukahvi, voimistelua, kansantanssia. Uintia ja hengenvälästä oli myös. Vesi oli Suomenlahden merivettä ja tuntui meistä suolaiselta, kun olimme tottuneet Suvannon ja Vuoksen vesiin.

Välipyhinä emme käyneet kotona Kiviniemessä. Halusimme tustua Viipuriin ja sen nähtävyyksiin. Menimme aamulla kymmeneksi kirkkoon ja sitten Viipurin linnan torniin ja sieltä kaupunkia katseltiin. Itäpäivä meni siellä Monrepos'n puistossa, koska siellä riitti monenlaista katseltavaa. Sitä lähdettä me kovasti ihailtiin. Oli marmorista veistetty leijonanpääveistos, suu auki, josta virtasi kirkasta vettä lähteeseen, joka oli rauta-aidalla suojattu. Tähän lähteeseen kun heitti pienen rahan ja toivoi jotakin, niin piti mukamas tapahtuakin. Tietysti yritimme onneamme, mutta

taisi jäädä toiveet toteutumatta.

Toinen viikko menikin nopeasti, kun olimme oppineet talon tavoiille.

Kun lähdimme takaisin kotiin, niin eivät rahat riittäneetkään Kiviniemeen asti, vaan jouduimme jäämään Pölläkkälässä jo pois linja-autosta. Tulimme Vuoksen laivassa lopun matkaa. Laivassa oli Ailin veli rahastamassa, eikä hän meiltä mitään maksua ottanut, sensijaan saimme olla hänen eväitään napostelemassa, kovanälkä kun oli!

Kun tuli syksy niin aloitimme voimisteluharjoitukset ja Aili oikein nuoruuden innolla ohjasi ilman palkkaa.

Liikunnan ilo oli suuri. Suoritimme myös voimistelumerkkejä joiden alareunassa oli sanat: — Terve sielu, terveessä ruumiissa.

Aikomuksemme oli seuraavana kesänä osallistua SNLL:n kesäjuhliin Turkuun. Harjoittelimme juhlaohjelmaa ja tällä ohjelmalla teimme kiertueita naapurikyliissä ja -pitäjissä iltamissa.

Näihin iltamiin täytyi hakea oikein nimismieheltä luvat. Pääsyliipun hinnasta kun maksoimme talon vuokrat ja soittajat, niin loput sitten pankkiin matkakassaa varuten.

Järjestysmiehiä ja lipunmyyjiä saimme aina Ailin veljistä ja toisista Kiviniemen Urheilijoista korvauksetta.

Oli meidän ensimmäiset juhlat

MAASEUTUVÄKI



Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissä varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

kun matkustimme Turkuun. Viivyimme tällä reissulla viikon.

Ohjelmaa harjoiteltiin siellä suuressa joukossa. Ohjaaja oli tohtori Kaarina Kari, joka oli myös Tanhuvaarassa opettajana. Retkeilimme sielläkin ympäristössä. Laivalla kävimme Kultarannassa, joka on presidenttien kesäviikkotapaikka ja Naantalien luostarikirkossa. Ester Pitkänen oli oppaanamme, hän halusi näyttää meille nuoremmille myös Turun linnan ja tuomiokirkon.

Pari vuotta myöhemmin osallistuimme suurella innolla samoihin juhliin Helsingissä. Valmistimme ja harjoitelimme ohjelmaa, sekä pidimme iltamia, että saimme matkarahaa.

Iltamissa Ester Pitkänen piti aina tervehdyspuheen ja lausui runoja, joita hänen ohjelmistossaan oli paljon. Lausunta olikin hänen rakkain harrastuksensa. Me nuoremmat esitimme liikuntaa. Oli voimistelua, kansantanssia ja revyjä. Loppunumerona oli "Nuke rintanssi", yksi työstä oli sen taitaja, veikeillä tempuillaan sai yleisön hausalle tuulelle.

Helsingin juhlistakin vierähti viikko. Yhteisharjoituksessa tehtiin kovasti työtä, että saimme yhtäläisen kokonaisuuden. Oli juhlaista marssia stadionilta Suurkirkon kentälle läpi kaupungin. Aili edessä kantoi kilpeä Kiviniemen Naisvoimistelijat ja me toiset 10 tyttöä perästä. Kävimme myös Stadionin-tornissa ja eduskuntatalossa, joka oli niinä vuosina valmistunut ja oli yleisölle nähtävänä. Tämä matka oli siihen aikaan suurenmoista, taisi jäädä monen tytön kohdalla ainutkertaiseksi. Tällöin oli vuosi 1937.

Pidimme myös hiihtokursseja SNLL:tä oli ohjaaja. Saviojan maastossa sujuttelimme suksilla ja teimme hiihtoretken Röykkylään. Ostimme Sipposen kaupasta rinkeliä ja teepaketin reppuun.

Jatkoimme matkaa hiihtäen Röykkylään. Siellä keitimme teetä ja suoritimme ohjelmaa, sekä lopuksi oli piirileikkiä.

Lauloimme näin: Röykkälän kylä, se kaikkein paras kylä on, Röykkylän kylä paras kylä on. Röykkylässä kaikkein komeat pojat on, pojat on. — Silloin ennen!...

Eräänä talvena harjoittelimme purpuria, siinä tarvittiin 16 tyttöä, kahdeksan paria. Eivät riittäneet oman kylä tytöt, saimme lisävoimia Röykkylästä.

Esitys jäi ainutkertaiseksi, mutta saimmehan me liikunnan iloa. Musiikista piti huolen veljeni ja sisareni, he olivat vain alallaan harrastelijoita. Viuluniekkoja.

Sodan jälkeen Ester Pitkänen oli KOP:n virkailija Suolahdessa. Minä asuin Äänekoskella. Tulimme eräänä viikonloppuna Tampe-

reelle vuonna 1945 ja siellä Tuotannon ravintolassa pidimme Kiviniemen Naisvoimistelijain lopetta- jaistilaisuuden vaatimattomasti.

Vierailin usein Esterin kanssa toisillamme kun hän muutti Valkeakoskelle ja minä perheeni kanssa tänne Viialaan. Esterin eläkepäivät lähestyivät, mutta hän sairastui vakavasti ja sai kutsun ijäisyyteen.

Ystäväni Aili kertoi olleensa mukana hautaustilaisuudessa ja laski kimpun valkoisia päivänkakkaroita hautakummulle. Tänä vuonna tulee kuluneeksi neljäkymmentä vuotta siitä, kun saimme jättää omat kisakenttämme ja siirtyä tänne veräjille vieraille ja tänne ollu pakko tottua elämään. Sillä: Mut elämän ilo ei kuolla saa, eikä sortua surujen alle!

AL

Huuhkan poika

Lillan silmiin pyrki tulemaan kuin itkun kosteutta, kun hän nousi seisomaan ja alkoi päästää ylintä kaulushakasta. Miehet harpoivat ovesta ulos. Huuhkan Martti viivytteli vielä kopeloiden penkintäustalla ja kurkotellen pöydän alta.

— Mitä poika saattana siellä ryövimäs, miksei mennä toiste kansa matka?

— Rukkanen hävisi, vastasi Martti osaavasti, vaikka hänellä oli tarkoituksena vain viivyttellä, voittaa aikaa, ajatella ja viipyä Lillan luona viimeiseen mahdollisuuteen asti. Nyt sai tyttö matkatakin yltään ja heitti sen taakseen penkille. Hän irroitti myös päähi-neenään olleen paksuhkon villahuivinsa sen paremmin asettaakseen.

— Ah soma! Sinu olemas soma, Suome tyttö, huudahti herra, katsoessaan edessään seisovaa neitosta.

Tenikan juomingin kiihoittama venäläinen hempeämielisyys oli herännyt limoittelevan pehmeänä.

— Minu antamas sinulle suuta, yksi kerta suuta, pulitti ihastunut Tenikka lähentyen tyttöä.

Lilla perääntyi penkkiin asti hätyyttäjänsä ahdistamana. Hänestä tuntui kuin hän olisi ollut hukkumassa. Nyt — nyt lähentyivät partaiset paksut huulet — mustanjuumea kyömyenä likeni Lillan kultoisaa hipiää ja verestävät, ruskeateräiset silmät ahmivat tytön viehkeää muotoa.

— Irti työstä!

Martti ponnahti siihen kolmanneksi, sanoen kuivin sanoin kan-

tansa asiasta. Tenikka tuntui säpsähtävän. Pojan esiintyminen tuntui moisniekasta ennenkuulumatoman yllättävältä, ja katse, jolla nuorukainen tähtäsi mustaveristä miestä, ei ollut arastelevan ropottilaisen. Martin vaalakoilla kasvoilla oli luettavissa, näkyvissä, teräksen jäntevää päättäväisyyttä, samanlaista kuin karhunta-pajalla sinä hetkenä, jolloin peto seisoo sylen päässä takajaloillaan, mustanpunaisiin avatuin kidoon, kymmenvoimaiset käpälät iskuun kohotettuna, ja jolloin mies ei voi muuta kuin nautita sen katseellaan, sillä panos on ammuttu. Tällaisessa tilanteessa ajautuu veri taistelijan kasvoilta syvemmälle, kuohuen siellä väkeväuhmaisena, ja silmiin saa lujantiukka ajatus: "en väisty, en peräänny!" Mitään valintaa ei enää ole.

— Sattana sia!
— Itse olet sika!

Tämä meni yli äyräitten, se oli liikaa ropottilaisen esiintymiseksi hovin herralle. Tenikan pamppu viuhahti lyömäasentoon, mutta samassa silmänräpäyksessä hujahatti Martin käsivarsi ja jäntevänvinhakasti läsähti nyrkki moisniekan kasvoille mätäkäyttäen hänet selälleen lattialle. Mustanpuhuva veri alkoi lirtittää Tenikan nenästä kuin hanikasta.

— Rekeen Lilla! Joutuin!

Näin sanoen tempasi Martti tytön päällysvaatteet kainaloonsa ja juoksujalassa lähtivät he savottatuvasta kömpyröivän herran kirousten saattamana.

— Otta kiinni, otta kiinni! Tappa, tappa! Huuhka pirkkele sattana tappa — — karjui lakiton mustatukkainen isäntä tuvan edustalla, arjui, keikkui ja möyrysi kuin karhu.

Rahtimiehet päästelivät siinä

lähtöön hevosiaan, mutta kun heillä ei ollut aavistustakaan siitä, mitä tuvassa oli tapahtunut, eivät he ensinäkemältä tajunneet asiaa. Kukaan ei ollut rohjennut ajatellaakaan, että herraa uskaltaisi ropottilainen lyödä, ja siksi ei Tenikan rähinä saanutkaan miehiä kiireempään liikkeeseen, olihan se rähissyt aina, oli syytä suotta ärjyillyt. Vasta älyttyään veret moisniekan kasvoilla ja nutturinuksella tajusivat toiset rahtilaiset jotain tapahtuneen, mutta eivät osanneet ryhtyä mihinkään toimintaan, varsinkin kun Tenikka hönttyröi jo kiireesti hoviin päin huutaen täysin kurkuin:

— Kasakki, kasakki! Tulka apu, kasakki! Suomalaine tappa, tsuhna tappa, Huuhka poika lyömäs, tappamas, sattana!

Ennenkuin moisniekka ehti talin päässä olevan rakennuksen ovelle, työntyi vastaan kasakoita. He olivat kuulleet hudon: "tsuhna tappa,, tappa" ja tämä sai miehet tikkuina ylös.

Hetkisen perästä lennätti ensimmäinen donilainen märkeä alas täyttä laukkaa, seisten satulassa. Toinen, kolmas — välähtivät piikit, helähtivät kaviot talviseen tantereeseen, ja äsken hiljainen hovinseutu kihisi liikettä, kiireistä, vinhaa toimintaa. Kaksi kasakkaa jäi tuvan sillalle pehkuille loikomaan, jalatiomiksi itsensä juoneina. Ne, jotka satuloihinsa pääsivät, ne hevonen vei, — siinä he istuivat kuin kotonaan. He olivat yön ajan laulleet, hoillanneet, olleet hempeämielisiä, suuta toisilleen antaneet, muistelleet maatuksijansa, nyt tämä viimeinen tapaus vielä korjasi mielialaa, heidän baarinaansa oli lyöty ja siksi sai nyt istua satulaan, lähteä tsuhnaa kiinni ottamaan, iskemään, pistämään. Taas panisi baarina juomingit toimeen. Hei!

Kasakkain innostus oli helposti ymmärrettävä. Mitä paremmin he suorittaisivat tehtävänsä, sen parempi tulisi olo. He ajoivat, ennen kaikkea, vehnäsen ja viinan vuoksi. Mutta oli heillä syvemmällä parempikin, toinenkin kiihotin: se yhteensopimattomuus, mikä yksille maille jotumisen alkujajoista saakka on ollut suomalaisen ja venäläisen välillä. Siksi lähtivätkin arolaiset kuin ajokoirat otuksen jälille — tömähtäen savotalle hetkisen kuluttua siitä, kun Martti ja Lilla ehtivät lähteä karkumatkalle.

Kasakkain päällikö kyseli siinä Huuhkaa, kyseli, melskasi ja viittoili. Eivät päässeet helposti tol-kulle toisistaan. Tuvassa Martin ja tytön puolella olleet miehet ymmärsivät kohta, että nyt pitäisi poikaa auttaa, ja siksi viittoilivat niin ylimalkaisesti kuin poika olisi ajanut joka haaralle. Toiset olivat epätietoisia siitä, pitkö Huuhkaa auttaa vaiko ei, sillä jos todella Tenikkaa oli lyöty, kuten näytti, niin vähäisestäkin avunannosta Martille tulisivat ankarat seuraukset, ne ylettyisivät selkänahkaan, sekä taloon. Siksi menivätkin viittoilut sekaisin, haluttomasti, tuonne ja tänne. Kasakat pyörähyttelivät, hypittelivät tiukin kuolaimin hevosiaan — olisi ollut kiire Huuhkaa tavoittamaan. Uhkasivat jo, ja eräs päästeli piikkiään pakottaakseen heti selvytyteen. Löytyi-kin nöyräniskainen mies, Häkkyrä. Hän juoksi ihan Saaroisiin vielle tielle, näytti reen jäljet, osoitti varman suunnan. Siinä hetkessä koskivat ratsastajain kannukset hevosten kupeisiin ja ryhmä töröhattuisia donilaisia painui satuloissaan etunojaan, lähtien täyttämään kiitämään Metsäpirtin Saaroisiin vievää ajotietä pitkin.

Jatkuu

Evakkona Pannusaarella

Näinä harmaina syyspäivinä muistuu mieleen syyskesä, syksy ja syystalvi, kun palasimme välirauhan aikana kotiseudulle. Talomme oli poltettu talvisodassa ja Suokkaan koti oli huonossa kunnossa, niin että en voinut asettua taloksi, koska Laurin piti taas palata Syvärille ja yksin en pystynyt korjaamaan asuntoa kuntoon. Laurin aseveljen Torsti Äikään Elma-vaimo oli niin kiltti, että tarjosi kotinsa evakolle. Onneksi olin yksin, sillä lapset oli-

vat Ruotsissa ystävien luona, joten mahduin hyvin Elman kotiin. En usko, että lasten kanssa olisin kyennyt Viialasta lähtemäänkään sodan runtelemille alueille. Lauri läksi takaisin Syvärille ja jäin yksin Naskalin evakoksi tammi-kuuhun saakka.

Elma oli ystävällinen ja hänen pikku Railinsa oli suloinen lapsi, joka koetti valaa elämänhalua väsyneeseen evakkoon. Samoin muistelen lämpimästi Hilikka Naskalia ja hänen äitiään Loviisaa. He mo-

lemmat olivat mitä parhain apu minulle voittamaan alakuloisuuteni ja toivottomuuteni. Pannusaaren ajoilta onkin monta seikkaa painunut lähtemättömästi muistikammioihin.

Keväällä oli meidänkin pellolla Kiviniemessä kylvetty viljaa. Jotenkin ne tulivat niitetyksi, mutta korjuu ja puiminen tuntui ihan mahdottomalta. Hilikka ihmetteili hätäilyäni ja kun kerroin hänelle, että talvi on tulossa ja vilja on pellolla, niin hän ryhtyi auttamaan. Ja eikös vaan eräänä päivänä ollutkin viljakuorma Pannusaarella. Muistaakseni ne kuivatettiin Kekin kuivurissa. Mikä helpotus se olikaan ja kuinka olinkaan ja yhä olen Hilikalle kiitollinen, joka oli niin avulias ja toimekas.

Osa viljasta piti luovuttaa, osa jäi siemeneksi ja myllyynkin vietäväksi jäi ja niin olin omavarainen leivän suhteen taas pitkistä aikaa.

Omalaatuista aikaa se oli, kun nyt vuosikymmenien takaa muistele. Mukautuminen oli pakko ja pian alkoi tuntua, että niin oli kaikki parhain päin. Elämä alkoi hiljalleen sopeutua uomiinsa. Ei ollut nälkä, ei kylmä.

Seurailin erään imatralaisen rouvan oloa lähellä Naskaleita. Hänellä oli kolme tyttöä. Lapset olivat suunnilleen omieni ikäisiä ja olisin mielelläni tutustunut heihin, mutta tuntuivat olevan kuin hiukan ylpeitä, ainakaan eivät halunneet seuraa. Pois he lähtivätkin, kun ilmat alkoivat muuttua kovin syksyisiksi. Nyt tiedän, että he olivat Jenny Vanhanen lapsineen Imatralta. Tutustuimme heihin täällä Kanadassa.

Hilkalla oli apulaisina venäläisiä sotavankeja ja hän kohteli heitä hyvin. Muistaakseni vakitui-

desta varapuheenjohtajana Esko Kallonen Lempäälästä, muut jäsenet: Helmi Uosukainen Pinsiöstä, Tauno Huuska Saarijärveltä ja Eino Koiranen Lempäälästä. Varajäsenenä Eino Vanhanen Orivedeltä, Anneli Kuisma ja Elli Pulakka Lempäälästä.

Tilintarkastajiksi valittiin Meri Männikkö, Terttu Nahkola ja Kauko Virolainen.

Karjalaisseurojen Tampereen piirin puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Yrjö Raaska Vesilahdesta: Varapuheenjohtajaksi Vilho Ranki Tampereelta, sihteeriksi Ritva Uskalinmäki Kangasalta ja rahastonhoitajaksi Lidia Tikkala Tampereelta. Piirihallituksen jäsenenä Lempäälästä on Hannes Henttonen.

Piirin naistoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Raija Matinolli Kangasalalta. Piirin naistoimikuntaan kuuluu Lempäälästä Annikki Soini ja Lahja Hagman, Vesilahdelta Anna Raaska ja Terttu Kuikka.

SUVANTO-SÄÄTIO

Suvanto-Säätiön valtuuskunta piti vuosikokouksensa Karjalan talossa Helsingissä. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin edelleen Eero Kurikka Huittisista: Varapuheenjohtajaksi samoin Uuno Pulakka Ruovedeltä. Hyväksyttiin vuosikertomus ja tilit vuodelta 1978. Käytiin laaja keskustelu säätiön avustuksista kun oli todettu, ettei opintoavustuksia tänä vuonna ole mahdollisuus myöntää. Suvannon-Seutu lehteä kuitenkin avustetaan entiseen tapaan ja sen ilmestyminen turvataan. Sakkolan Sotainvalidikerholle myönnettiin pieni toiminta-avustus.

Tämänvuotisen Sakkola-juhlan järjestävät Lempäälän Karjalaiset. Vuoden 1980 Sakkola-juhla pidetään Tampereella. Juhlan järjestävät Sakkolan Sotainvalidi-kerho säätiön myötävaikutuksella.

Edustajiksi Karjalan Liiton ja Karjalaisten Heimotalo Oy:n kokouksiin valittiin Yrjö Raaska ja Aimo Kuisma.

Säätiön hallituksen puheenjohtajana on Yrjö Raaska Vesilah-

sen apulaisen nimi oli Dimitri. Kun Dimitri kuuli, että ymmärrän venäjää, niin tuli hän luokseni ja pyysi minua selittämään Hilikalle, että hän oli huomannut aseveljensä ruumiin puron pohjalla, puron joka loristen virtasi Naskalin pellon perällä. Dimitri toivoi saavansa haudata toverinsa. Tietysti Hilikka suostui. Ruumiin taskusta löytyi valokuva ja henkilöllisyyspaperit. Kaunis perhekuva kertoi vainajan ollen perheen isä.

Inhoni sotaa kohtaan lisääntyi ja ihan puistatti kun Dimitri puheli: "Jos elävänä vielä pääsen kotimaahan, niin vainajan perheen etsin ja vien viime terveisinä vainajalta löydettyt tavarat ja kuvailen paikan mihin hautasin hänet tänne pohjoiseen, kauniin metsän reunaan hiekkanuomelle lorisevan puron läheisyyteen."

Dimitrilläkin oli perhe ja ikävä oli suuri. Kovin kauniiksi hän kuvaili kotiseutuaan Etelä-Venäjällä. Paikan nimi on minulta unohtunut, vaikka hän antoi sen minulle ja kutsui tervehtimään, kun ja jos rauha joskus tulee — Hilkanikin toivoi näkevänsä kotikönnuillaan. "Kaunista on meillä sielä. Omenapuita kasvaa villeinä, samoin luumu-, kirsikka- ja persikkapuita. Ruusuja, jasmiineja, sireenejä, akasioita ja monia muita kukkivia puita ja pensaita. Kylät, joissa talot ovat lähellä toisiaan ovat kesäisin kukkatarhoja. Iloa riittää myös. Nuorilla on tapana kulkea kylätiellä laulaen ja ilakoiden. Vanhempi väki istuskelee kotien portaikoilla seuraten nuorten ilonpitoa, punoen tulevaisuuden toiveita. Paljon on sota kylvänyt murhetta maailmaan. Paljon on murskattu toiveita. Järjetön sota!" — Näin jutteli sotavanki kyynel silmäkulmassa. Toivottavasti Dimitri pääsi palaamaan omaistensa luo.

Syystalven harmaina päivinä olimme joskus Loviisan kanssa

kahden kotona. Silloin luin hänelle Kalevalaa. Ja meillä oli hauskaa. Muistan aina kuinka makeasti Loviisa naurooi kun seurasimme Lemminkäisen äidin touhua kerätessään poikansa palasia Tuonelan joesta. Tarkasti osaset luettiin ja nimitellään ja luettelo päättyi: "Ynnä muita muskulointa". Loviisa oli hyvä, iloinen ja huolensa kätkevä ihminen. Ihailin hänen tyytyväistä olemustaan, ei koskaan valitusta, ei koskaan raskasta pahaa sanaa kuult häneltä. Pannusaari oli kaunis, avara kylä ja ihmettelin itsekseen ettei rauhan aikana tullut käytyä ympäristökylissä. Opiksi oli evakkoaikani siellä. Sinä syksynä ajelimme Elman kanssa paljon pyörillä Pyhäjärvenkin puolella. Ja jos silloin tahtoi käydä Käkisalmeissa ostoksilla tai käymässä niin piti mennä Pyhäjärven asemalle, sillä rata ei ollut vielä kunnossa etemmäksi.

Pannusaaren aikoihin tutustuin myös Vilho Naskalin perheeseen. Eine oli touhukas emäntä ja miten nuorelta hän vaikuttikaan.

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Sirpa-tytär oli siihen aikaan sylilapsi, joka usein mummonsä Anna-Marian kanssa kävi naapurissa.

Hilkan kodin vieraanvaraisuutta saimme osaksemme vielä kesäsodan aikana kun piti kiireesti tulla pois kosken eteläpuolelta. Silloin olivat jo lapsetkin mukana. Viholliskoneet lentelivät jo silloin yllämme ja pommittivat muun massa Sakkolan aseman seutuja. Rata oli jo kunnossa Rautuun saakka ja evakkojuna kulki. "Haittermaan asemalta" mekin sitten aloitimme uuden evakkomatkan. Melkein kaksi onnellista vuotta sai viettää rakkailla seuduilla ja lähtö oli vaikeaa. Voimaa on tullut kuitenkin koko ajan ja elämä jatkuu.

Klaudia Pelkinen

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYMALAMME

ja

MYYMALAAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Kertomus Hovinkylästä

Minun muistini aikana ei hovissa asunut enää venäläistä paronia eikä palvelijoita. Hovissa asui vuokraaja, joka vuokrasi edelleen metsät naapurikylien isännille karjalaitumiksi kesän ajaksi — syyskesällä samoin pello.

Kotini oli Ojaniemessä ja meitä lähinnä oli "Hovinhaka" ja "Leskenhaka", joissa oli syöttömaitakin "Leskensaarekkeet" ja "Leskenkaski", jotka olivat laitumen yhteydessä ja siellä lehmät hyvin viihtyivät.

Kun lehmät oppivat käymään siellä ilman paimenta, piti iltaisin käydä hakemassa ne aina kotiin.

Kerran olin lehmä hakemassa, kun kellot kuuluivat "Loskessa" päin. Läksin hakemaan niitä sieltä, mutta siellä olikin vain Kiurun lehmät. Kiuru rakensi siihen-aikaan talonsa sinne korven reunaan.

Tunsin Kiurun, ja hän oli käynyt jo kotonani ja esitti itsensä:

— Mie uon Korve-Kiuru ja mie uonki oikei Hovikylän pontsar! Miul on kuus lypsävää ja härkämulli seissemäs. Näin "Leskensaarekkeilla" oli siis vain Kiurun seitsenpäinen karja, eikä meidän lehmä ollut siellä.

Sanoin Kiurulle: — Etsin lehmä ja tulin katsomaan täältä. Hän vastasi: — Jot tänne kyl tavoitti, mut mie ajoin pois, ja näytti samalla kädellään: — Tuon päine läks. — Kasken suuntaan. Meinin sinnepäin ja siellä ne lehmät makasivat ja märehivät. Aloin niitä hosua vitsalla ja komentaa: — Kottii hei! Lehmät lähtivät "Tiituvuittietä", mikä olikin kotitie. Mutta kun jouduin lehmien kanssa "Tiituvuikupil" oli jo melko pimeää ja olin sentään vasta alle kymmenen vanha, niin itku mel-

kein pääsi. Linjatielle päästyä näkyi heikkoa valoa — myrskylyhdyn valoa. Äitini tuli vastaan minua ja lehmä.

Äiti kuuli omien lehmien kellot ja huuteli: — Lehmik se, Kulta se, Ruusu se. Tänse lehmäin, tänsee...

Lehmät lähtivätkin äitini luo kun kuulivat äänen. Minä vielä komensin kerran: — Kottii hei, ja lehmät meni, että tie tömisi!

Minä pääsin äitini luo ja oli niin kovin turvallista kulkea äitini kanssa lyhdyn valossa pimeällä polulla synkässä metsässä. Ja lehmät seurasivat meitä, ei tarvinnut enää hosua eikä hoputtaa. Näin mentiin läävään asti. Äiti kytki lehmät kunkin omalle paikallensa, toipa vielä jauhoannoksen kullekin.

Kun lehmät asettuivat makuulle minä menin tupaan ja äitini sanoi isälle jos isä kävisi hoviheralta kysymässä, että pääsiskö lehmät jo pellolle, koska metsät olivat jo tyhjiksi syötynä. Ja pääsihän sinne. Jo seuraavana päivänä vietiin lehmät Hovinpellolle. Siellä oli jo lehmä Ryhmästä ja Ojaniemestä, joilla kaikilla oli paimenet mukana.

Paksun Juho oli hovin vahtimestarina ja hän näytteli paikat mihin ei saanut lehmä laskea. Sanoi, että kielto koski jo hovin omaa karjaakin ja hovin piikojen piti olla myös paimenessa. Tästä hovin herra tiesi vaatia paimenet mukaan kun isännät kävi peltoa vuokraamassa.

Paksut asuivat silloin hovin keittiössä ja jos oli kylmä ilma niin Liisa huuhteli paimentyttöjä lämmittelemään ja samalla näytti hovin kamareita, niin herran kuin rouvankin kamarissa oli kukalliset seinäpaperit.

Mentiin katsomaan myös piikojen kamarit ja niissä oli seinille liimattu kuvalehden sivuja joista Liisa arveli, että rouva oli antanut lehdet luettavaksi, mutta piikat oli tapetoineet seinät niillä.

Näin jo lapsena tuli hovi nähtyä sisäpuoleltakin, eikä vain ulkopuolelta.

Kun Hovipellot oli sitten jaettu pikkutiloiksi, joihin uudet omistajat rakensivat taloja perheilleen, ei enää naapurikylien lehmillä eikä paimenilla ollut asiaa enää Hovinpelloille. Kun sitten myöhemmin Hartikaisenmäeltä katselin maisemaa, niin totesin, ettei Hovinpeltoja enää ollutkaan, vaan oli sinne kohonnut Hovinkylä.

Hovinkylä olikin hyvä kylä!

Hovi tyhjentyi myös ja vuokraaja lähti muualle ja paikalle perustettiin emäntäkoulu. Täällä eräs oppilas oli sanonut: — Jos sais vielä kerra kakkaraa ja kastinta lauanta! Sillä emäntäkoulussa opetettiin vain herraskaisia ruokia, kun taas perunakakkarat ja lihakasti olivat talonpoikaisnaisten tekemä ruoka lauantaan, eikä tarvinnut pyhisin mieltä mitä laitaisi ruuaksi — ja tätä mainiota ja maistuvaa ruokaa oppilas siis kovasti kaipasi.

Hovinkylässä asui työteliästä väkeä, yritettiin yksin ja yhdessä. Mm. Marttakerho piti joka viikko käsityöillan vuoroin joka talossa ja kun käsityöitä valmistui pidettiin myyjäiset ja iltamat koululla ja näin saaduilla varoilla ostettiin kylään yhteisiä työkaluja, kuten pellavaloukku, kangaspuut, rukki ja ompelukone ja näitä sai jokaisen vuorollaan käyttää.

Oli kylässä toinenkin ompeluseura, joka toimi urheiluseuran yhteydessä ja hankki kylään kirjaston.

Johannes Myllö muistelee

Viimeinen yö Hovinkylässä

Olinhan siellä minäkin toisten mukana syksyllä 1939 jännäämässä mitä tuleva talvi mukanaan tuo. Kuuluin 6:een rajakomppaniaan, sen komentoryhmään. Komppanian miehet kävivät kaivamassa Mult'sillan mäessä ampumahautoja ja rakentamassa korsuja. Meitä komentoryhmän miehiä ei siellä tarvittu, joten aika tahtoi toisinaan käydä pitkäksi.

Mutta löytyihän siellä silti monenmoista touhua ja askartelua. Alik. Nahkuri samasta kylästä johon olimme majoittuneet lämmitti usein sisänlämpivää saunaansa ja siinä me sotapoijat saimme nauttia monista makoisista löylyistä.

Kirjasto oli Pekkasaalla ja Emma hoiti sitä omien töittensä ohella. Sieltä sai lainata kirjoja kaikki lukuhaluiset. En malta olla mainitsematta sitä kalaisaa järveä, jossa melkein jokaisella oli pyydyksenä ja kalaa oli riittävästi, jopa yli oman tarpeen.

Kun viimeksi kuljin rantatietä totesin, että ranta oli rauhoittunut, ei ollut pyykkäreitä, ei lapsia uimassa... Ei ollut ruuhta ruohikossa, eikä veneitä vesillä.

Missä lienee kalastajat katiskoitaa kokemassa...?

Ja nyt hovinkyläläiset, asukaa-pa järvellä, lahdella, vedellä tai laitumella, niin muistakaa, että olitte hovinkyläläisiä silloin kun kylä oli nuori.

Niinkuin jo sanoin Hovinkylä oli hyvä kylä. Kannattaa pitää se kotikylänä vieläkin, asuttepa sitten missä tahansa.

Kehoittaa Amalia Hartikainen

Ne kylpyreissut olivat todella mieluisia, koska ovat säilyneet muistoissani vielä 40 vuoden takaa. Sodan uhka leijui koko ajan ilmassa ja oli ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin varatoimenpiteisiin.

Rautatiekin piti saada käyttökelvottomaksi. Väepeli käski mennä Raudun asemalle, siellä neuvottaisiin tehtävä tarkemmin. Täällä asemalla höyrysi jo veturi lähtövalmiina ja sen perään oli kiinnitetty vempeleen muotoinen ratakisko molemmista päistään.

Nousimme veturiin ja ajelimme kohti rajaa. Raasulissa laskeuduimme alas veturista ja irroitimme muutaman kiskon ratapöleleistä ja ristimme kiskojen päät veturin perässä olevan "vempeleen" sisään ja matkan teko alkoi takaisin kohti Raudun asemaa.

Ensin hitaampana ja vähitellen kiihtyvänä. Jäljessämme kiskot lentelivät kahta puolen rataa hyvin "kiharaisina" ja vääntyneinä. Olin ollut aikoinaan tekemässä samaa Hiitolan—Raasulin rataa ja täytyy sanoa, että rakentaminen oli paljon hitaanpaa kuin nyt särkeminen.

RAUHAAN USKOTTIIN

Kun junareisultamme palailimme komppaniaan huomasimme, että lähellä eräässä maalaistalossa rakennettiin suurehkoa karjarakennusta. Työ oli juuri kattamisvaiheessa.

Miehiä oli katolla kuin hyttysiä ja työvauhti oli todella kova. Oli tainnut ryöstäytyä kilpailuksi, siltä se ainakin näytti. Melkoisella varmuudella tämä rakennus ehti valmistua ennen syyttämistä.

Yleinen mielipide tuntui olevan se, että sotaa ei syttyisi. Sitähän osoitti evakosta olevien pakolaisten takaisin paluukin. Heitä matkasi takaisin kotitienoilleen aivan viimeisiin rauhan päiviin asti.

Minullekin tulivat rauhan työt mieleen, pyysin lomaa ja sainkin sen. Väepeli Heikki Karmala myönsi minulle kolmen vuorokauden loman, mutta sanoi kuitenkin, että jos sota syttyy on heti tultava takaisin yksikköön.

SOTA SYTTY

En ehtinyt olla kotona kuin vajaan vuorokauden kun rajalla syttyivät vainovalkeat, tykit jylisivät ja taivaalla salamoit. Se oli äkkiherätys. Pihalle mentyäni näin, että koko rajan puoli oli yhtenä tulimerenä ja väepelille antamani lupauksen mukaan lähdin heti yksikköni.

Saapuessani Raudun tielle tuli jo vastaani pakolaisia, joista monet olivat vasta edellispäivänä tulleet koteihinsa takaisin. Päästyäni komppaniaan tapasin väepelin yksinään hoitamassa hänelle kuuluvia tehtäviään. Hetken kuluttua saapui paikalle tuntematon mies, joka esiteli itsensä vänrikki Räkköläiseksi. Tästä viipurilaisesta upseerista tehtiin sitten komppaniamme varapäällikkö.

Hetken levähdettyämme lähdimme vänrikin kanssa Mult'sillan mäkeen, missä porukkamme toiset miehet etulinjassa pidättelivät hyökkääjää, mäen alla olevien esteiden takana, jossa liikkui hyökkäysvaunuja ja niiden lähestyminen piti estää.

Komppanian päällikkö, luutnantti

Halla-Seppälä tiedusteli vapaaehtoisia sytyttämään polttopulloilla lähestyviä sotakoneita. Vapaaehtoisiksi ilmoittautuivat vääpeli Junni, alik. Eero Pietiäinen ja kolmanneksi lähdin minä. Tehtävä osoittautui kuitenkin päivänvalossa ja avomaastossa mahdottomaksi toteuttaa, sillä emme päässeet heittoetäisyydelle, joten oli keksittävä tehokkaampia tuhokeinoja.

Tässä tilanteessa lisäksi jäi oman tykistön tuli lyhyeksi ja aiheutti vahinkoa omille linjoille. Koska puhelinyhteydet olivat tulituksessa katkenneet, oli lähetin lähettävä viemään sanaa Haapakylässä sijaitsevaan tykkipatteriin.

Kun ei löytynyt muita vapaaehtoisia viestinviejä, niin hyppäsin pyörän selkään ja vein tiedon perille. Vääpeli Junni lähti saman aikaisesti naapurilohkolle hakemaan panssaritorjuntatykkejä. Tehtävämme eivät olleet ankaran vihollistulituksen takia helppoja, mutta onnistuimme.

Apua saatiinkin ja jo toinen panssaritykin laukaus tuotti tuloksen: Tankki sai osuman ja kääntyi pitkittain tielle. Pian osui toiseenkin rumilukseen ja molemmat jäivät tien tukoksi. Kauempaa tulevilta tankeilta loppuivat hyökkäysshalut ja tilanne oli sillä kerralla pelastettu.

Lähestyessäni takaisin tullessani etulinjaa, juoksi vastaan säikähtänyt mies lakitta päin ja huusi: — Elkee menkee sinne, siellä ammutaan!

Yritin rauhoittaa miestä, mutta turhaan, sillä hän jatkoi kiireistä juoksuaan, hermot oli pettäneet jo heti sodan alkuvaiheessa.

j a t k u u

KUOLLEITA

Anna-sisartani muistellen

Minä muistan aikaa lapsuuden ja nuoruutta Karjalassa. Oli kotimme rannalla Suvannon paikassa rauhaisassa.

Siellä lapsuusleikit leikimme ja kuljimme koulutietä. Paimenessakin kävimme ja löysimme marjoja sieltä.

Sinä siskoni työhön käsiksi jo aivan nuorena tartuit. Eläimet huolella hoitelit, aikuiseksi itsekin vartuit.

Ei ajomiehiä silloin tarvittu hevosella liikkueessa. Varmasti tiellä pysyttiin kun olit Sinä ohjaksissa.

Et kylällä aikaasi viettänyt, ei huvit olleet Sinua varten. Koti rakkain paikkasi, siellä suojassa onnetarten. Ahkera olit ja tehtävään tunnollinen. Et esiin pyrkinyt, vaan vähästä uskollinen.

Täällä Hämeessä yllätti sairaus ja alkoi riisumisen aika. Tätä kesti pitkiä vuosia ja tuskallinen oli vaiva.

Nyt vaivasi on jo loppuneet. Ikiuneen nukuit hiljaa. On taivahan Tarhuri niittänyt täysin kypsää viljaa.

Taimi

Anna Esteri Sipiläinen syntyi 29. 8. 1911 Sakkolan Arkuntanhuassa, kuoli 27. 2. 1979 Viialassa.

Yrjö Pekkanen syntyi 23. 8. 1895 Sakkolan Riiskassa, kuoli 4. 12. 1978 Forssassa.

Helena Nalli, o.s. Yländer, kuoli 2. 2. 1979 82-vuotiaana pitkällisen sairauden uuvuttamana Punkalaitumella. Siunattu Punkalaitumen hautausmaahan 17. 2. 79. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Ojaniemi.

Soini Johannes Meskanen synt. 16. 4. 1909 Metsäpirtin Hatanmäellä, kuoli 21. 1. 1979 Yläneellä. Häntä suremaan jäi puoliso Ida Meskanen, o.s. Kuuppo, Sakkolan Volossulasta.

Vuosia täyttäneitä



70 VUOTTA täytti 22. 2. 1979 mv, vääpeli evp Väinö Viskari Lempäälän Kuljussa. Hän on syntynyt Sakkolan Purpuassa.

Hänen toimintaansa on sävyttänyt isänmaallisuus ja syvä kotiseuturakkaus. Hän osallistui talvi- ja jatkosotaan ryhmän- ja joukkueenjohtajana. Sodan päättyessä

hän vielä toimi puolustusvoimien palveluksessa eläkkeelle siirtymiseen saakka.

Monet seurat ja yhdistykset ovat saaneet Väinö Viskarista paljoon ehtivän työntekijän. Jo Sakkolassa hänet tunnettiin aktiivisena urheilu- ja nuorisoseuratyöntekijänä, toimien Sakkolan Jäntevän ja Haparaisten nuorisoseuran puheenjohtajana. Hän huomattavasti vaikutti myöhemmin nuorisoseuran uudelleen elpymiseen Lempäälän Kuljussa ja vieläkin hän kuuluu Lempäälän Kansalliseen eläkeläisten seuraan johtokunnan jäsenenä, laulaa seuran kuorossa, sekä on mukana Lempäälän Karjala-seuran toiminnassa.

75 VUOTTA täytti 1. 4. 1979 Eliisa Ilonen Tampereen Teiskossa. Entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Haitermaa.

75 VUOTTA täytti 21. 2. 1979 Eemil Naskali Kokemäellä. Hän kotoisin Sakkolan Arkuntanhuasta.

70 VUOTTA täytti 2. 4. 1979 Toivo Naskali Kylmäkoskella. Hän on syntynyt Sakkolan Arkuntanhuassa.

60 VUOTTA täytti 18. 4. 1979 Eino Naskali Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

50 VUOTTA täytti 4. 5. 1979 Arvo Meskanen Nokialla. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Vilakkala.

50 VUOTTA täytti 7. 5. 1979 Elsa Rantsi, o.s. Pohjalainen, Nokialla. Hän on Sakkolan kivi-niemeläisiä. Uskollinen Suvannon Seudun lukija ja joka vuotinen Sakkola-juhlassa kävijä.

70 VUOTTA täytti 28. 2. 1979 Hilja Nihti, o.s. Naskali, Punkalaitumella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Ojaniemi.

VUOSIKOKOUKSIA

Punkalaitumen Karjalaiset ry:n vuosikokous pidettiin 25. 2. 1979 Punkalaitumella Eino Kuisma talossa. Seuran puheenjohtaja Soini Patja toivotti yhdistyksen jäsenet tervetulleeksi ja avasi kokouksen ja hän toimi myös kokouksen puheenjohtajana, sihteerinä toimi Toivo Ukkonen.

Esitetyssä vuosikertomuksessa ilmeni, että kertomusvuoden aikana oli suurempia tapahtumia Karjalaisen kulttuurin näyttely Punkalaitumen museolla. Näyttely oli hyvin laaja, "telekoista" naisten ja miesten käsitöistä vanhoihin tilakirjoihin, Karjalaisista ruuista ja valokuvista aina "virpovitsoihin" asti. Yleisötilaisuuksia oli näyttelyn aikana neljä kertaa.

Avajaispäivänä juhlallisuudet. Ruokailta vanhoine karjalaisine ruokineen, joka tilaisuus keräsi harvinaisen paljon väkeä. Yhtenä tilaisuutena oli runonpäivä, jossa pääasiassa esitettiin Aleksanteri Aavan tuotantoa, kirjailijan omien lasten esityksinä. Päättäjäistilaisuus oli tarinakerho ja kyykkäkilpailut sisältävä. Näyttely oli avoinna 10 päivää.

Vuosikertomus ja tilit hyväksyttiin. Jäsenmaksuksi vahvistettiin 5 markkaa jäseneltä, ainaisjäsenmaksu on 10 markkaa.

Toimintasuunnitelma ja talousarvio tulevalle toimintavuodelle hyväksyttiin johtokunnan esityksen mukaisena.

Erovuoroiset jäsenet johtokuntaan valittiin seuraavasti: Toivo Ukkonen, Eino Kuisma ja Toivo Tenkanen uudelleen ja varajäseneksi Jonne Ollikainen.

Seuran toimikuntiin tulivat entiset toimihenkilöt edelleen. Järjestysmiehinä toimivat Iivari Lau-

lajainen, Erkki Pärssinen, Yrjö Pitkänen, Soini Patja ja Viljo Ukonen.

Edustajiksi Karjalan Liiton kokouksiin valittiin Toivo Tenkanen, varalle Aarne Ruuskanen. Varsinais-Suomen Karjalaisseurojen piirin kokouksiin Soini Patja, varalle Eino Kuisma.

Lehtien kirjeenvaihtajiksi nimettiin Mikko Korkka, Toivo Ukonen ja Toivo Tenkanen. Seuran ilmoitukset julkaistaan edelleen Punkalaitumen Sanomissa ja tarvittaissa myös Suvannon Seudussa ja Karjalassa.

Tarinakerho kokoontuu edelleen kerran kuukaudessa. Mahdollisista retkistä sovitaan myöhemmin.

Seuran puheenjohtajana jatkaa Soini Patja, varapuheenjohtaja on Toivo Tenkanen, rahastonhoitaja Eino Kuisma ja sihteeri Toivo Ukonen.

**Kevään
Tunturi
uutuudet
saapuneet**

Lempäälän Pyörä

M. Toiva
PUH. 750 286

Kiviniemen markkinamatka

Kiviniemen markkinoille päätin mennä kerran. Sitä varten rahaa säästää piti jonkin verran.

Polkupyörä matkantekoon oikein hyvin sopi. Kilometrejäkin kertyi yhden päivän "jopi".

Markkinoille lähti mukaan naapurista Mari. Yhdessä me kuljettiin kuin hyvä aisapari.

Puolitiessä kestityksen antoi Marin tuttu. — Markkinoille saapuminen oli suuri juttu.

Kiviniemen markkinoilla olin ensi kertaa. Siksi siellä ihmetystä löytyi vaille vertaa.

Takin ostin itselleni. — Mihin häipyi Mari? Sitä enää muista en. Tein matkaa yksinani.

Paluumatkallani sattui vielä eräs kumma: Metsätaipaleella pyrki seurahani humma.

Peloissani polkee pyörää kaikin voimin koitin. Etumatkaa hevosesta hiljalleensa voitin.

Matka jatkui, eteen tuli tuttu Riiskan kylä. Kotipihaan saapuessa oli mieli hyvä.

Oli muistot markkinoilta takki "tuliterä". Huomenna sen voi nähdä koko kylänperä.

En nyt tämän pidemmälle kertomista jatka. Tulikin jo kerrotuksi Kiviniemen matka.

Elsa Tuokko

Pojan elämää

Kalastus kesäisin Suvannolla oli vasta mielenkiintoista puuhaa meille poikasille. Onkivavat haettiin metsästä ja vuoltiin puukolla mahdollisimman sileiksi, painoa pantiin niinpä, että koho pyysi suorassa.

Serkkuni Lennart sai aina pari kalaa enempi, kuin minä. Illalla nuotiossa paistimme kalat. Hämmärän tullen kömmimme heinälatoon nukkumaan, ennenkuin uni tuli, hiipi usein pelkokin mieleen ennen nukkumista.

Kaislikosta kuului mitä ihmeellisempiä ääniä, joita sitten pohdittiin, että mikä ääni tuokin voi olla. Uni kuitenkin viimein voitti ja aamu sarasti. Kohokohta näillä onkireissuilla oli Suvanto-laivan tulo Kiviniemestä Viiksanlahden laituriin. Sitä ennen suuntasimme veneen kokan kohti laituria niin ajoissa, että ehdimme laiturilta onkia jonkin aikaa ennen laivan tuloa.

Laivasta tuli usein hienoja vieraita luonnonparantolaan terveytään hoitamaan. Laiturin vieressä oli parantolan vahtimestarin sauna. Eräänä lauantai-iltana kun tulimme taas laivaa odottelemaan

ja ongimme tavalliseen tapaan laiturilta, silloin tuli saunasta kaksi tummaa rouvaa uimaan ja telmivät mustan villakoiran kanssa, silloin meitä poikia vietiin! Kuis-kailtiin keskenämme: — Olivat he rohkeita kun ei meitäkään ujos-telleet.

Laivassa oli kapteenina Käkön-niminen mies. Isäni aina pu-huikin Käkös-kapteenista. Isäni teki usein työmatkoja tällä laival-la. Aika oli vielä se, että vesijohto laitettiin puuputkista ja pitkät po-ranvarret oli helppo kuljettaa lai-valla.

Sunnuntaisin kävin äitini kans-sa kirkossa. Ensin ajoimme pyö-rillä Kiviniemen laituriin eli ryk-kiin ja Sakkolan Kirkonkylän koh-dassa Virkin saharannassa jäimme pois ja kävelimme kirkkomäelle.

Pitkäsiimakalastus oli vasta jännää hommaa. Silloin kun kala ei lämpimän veden aikana syönyt syvemmällä niin laskettiin siima lähelle rantaa, jossa särki ja ah-ven tarttui koukkuun. Hauki ui matalassa ruohikkovedessä ja nap-pasi särjen. Tämän siiman nosta-minen oli jännää hommaa juuri matalikolla, koska siima nousi jo monta koukun väliä heti ja kun hauki oli napannut alkoi kova vä-syttäminen ennenkuin kalan sai haaviin.

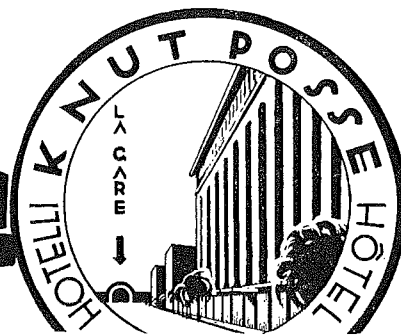
Kerran sattui olemaan tavallista isompi kala koukussa ja heti arva-simme, että kyseessä ei ole hauki, sillä väsyttäminen kesti puolisen tuntia ennenkuin kala oli haavissa. Mikä kala? Lohihan se oli, mutta mikä pahinta: sillä oli numero pyrstössä!

Se olisi lain mukaan pitänyt laskea takaisin järveen. Tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että var-



Eka Karppanen:

**Nuorukaisena
Knut Possen
jäljillä**



7. OSA

Vaikka olin varsin vähäpätöinen viipurilainen — vasta viipurilais-tunut, loukkasi minua syvästi hel-sinkiläistyötoverieni Viipurista käyttämä nimitys: köyhälistökau-punki. Olkoonkin, että suuri osa viipurilaisista lukeutui köyhälistö-öön, kaupungilla oli arvoja, jotka Helsingiltä puuttuvat vieläkin ja

maan on tullut virhe kalanviljelys-laitoksella, kun juuri meidän ka-lan pyrstöön oli tullut numero. Niin lähdimme riemusaatossa ko-tia kohti. Tulimme Joosepin pihan läpi ja kerroimme ihmeellisestä kalasta. Ihastelimme kalaa yhdes-sä. Jooseppi laushti: — Saatte 50 markkaa siitä. Kala vaihtoi omistajaa.

Kotona ei puhuttu asiasta mi-tään. Myöhemmin veljeni Laurin kanssa olimme laskemassa pitkää-siimaa, kun rajuilma meidät yllät-ti. Satoi niin suuria rakeita, että päähän koski. Jyrinä ja salamointi lisäsivät paniikki tunnelmaa. Otimme suunnan kohti rantaa, mutta siima sotkeutui, koukku tarttui käsivarteeni. Voi sitä par-kua. Onneksi siimasta "lista" kat-kesi, mutta samalla meni koko loppu siimasta korineen järveen. Kun pääsimme rantaan oli raju-ilma ohi ja aurinko paistoi, mutta me lähdimme hiukan allapäin et-simään siimakoria.

jatkuu

joista mikä kaupunki tahansa voisi olla ylpeä. Viipuri oli vaali-nut muistojensa rikkauksia, säi-lyttänyt aitoutensa, välittömyy-tensä ja tuttavallisen luonteensa sekä oman karjalaisen kielensä. Se oli yhtähyvin suuri pikkukau-punki kuin pieni suurkaupunki.

Karjalainen lukijani, kenties ha-luat seurata mukanani muistojen retkelle vanhaan Viipuriin ja sen ympäristöön, missä entisaika lin-noituksineen, torneineen ja kapei-ne pulterikatuiheen, renessanssi juhllallisessa koristeellisuudessaan sekä uudempi aika Ullberg-tyylei-neen yhtyivät eheäksi, ainutlaatuiseksi rakennustaiteelliseksi koko-naisuudeksi. Viihtyisät vihreät puistot, avarat aukiot, Viipurin lahti ja Suomenvedenpohja mo-nenlaisine aluksineen, vilkas hyö-rinä satamissa ja toreilla, — kas siinä tekijät, jotka yhdessä yli 50 000 viipurilaisen kanssa muo-dostivat tuon tunnetun, aidon ja ainutlaatuisen viipurilaisuuden.

Kuljemme halki sokkelokatuiseen Vanhankaupungin ja ylittäessäm-me linnansiltaa sen keskikohdalla sivuutamme linnasaaren linnoi-neen — saavumme Linnansaarelle.

Oikestaan tämä Linnansaari on-kin yksi Saimaan saari, koska on Saimaan vesien ympäröimä. Se sijaitsee kohdassa, missä Saimaan kanavan kautta virtaavat vedet

laskevat Viipurin lahteen ja siinä haarautuessaan muodostavat tä-män laajan suistosaaren. Saareen mahtuu monta Viipurin esikau-punginosaa, kuten Siikaniemi, Tervaniemi, Neitsytniemi, Sorvali, Saunalahti, Likolampi, Pikiruukki ja Hiekka sekä — Monrepos'n puisto.

Sorvalin- ja Kivisalmensillan kautta avautuu maaväylä länteen — Tienhaaraan ja edelleen muu-hun Suomeen. Maantien ja rauta-tien väliin jää syvälle Linnansaa-reen pistävä Saunalahti ja sen rannalle Saunalahden kaupungin-osa idyllisine rantahuviloineen.

Saunalahden rannasta linnuntie-tä kilometri koilliseen on jälleen ranta — Suomenveden pohjaan ra-joittuva Monrepos'n puiston ranta. Ja tietenkin Viipurin kuuluisa sa-tupuisto Monrepos.

Tämä Saimaan kanavan kautta purkautuva Saimaan vesi on jo-tenkin muuttunut nimeltään Suo-men vedeksi, sillä sen pohjoinen, järveksi laajentunut haara on ni-meltään Suomenveden pohja ja eteläinen haara puolestaan virtaa Kivisalmen kautta Suomenveden selälle.

Siirtyessämme mielikuvitukses-sa Monrepos'sta Suomenveden poh-jaan itärannalle — tapahtukoonpa se soutu- tai lentäen — tulemme

entisviipurilaisen romantiikan maailmaan. Ja kukkihan se romantiikka siellä näiden muistelmienkin aikaan. Siinä on Huusniemi, Markovilloineen ja Tusculumeineen uudempien kulttuuri-rientojen tenniksen, golfin, jousi-ammunnan ja retkeilyn tyyssijojen naapuruudessa. Siinä on myös auringon- ja vedenpalvojien paratiisi Munkkiniemen uimaranta.

Vain pieni kävely kohti kaupunkia ja kohtamme uuden paratiisin, Papulan puiston urheilukenttineen, Piilipuineen ja Paviljonkiravintolaineen.

Papulan puiston samoin kuin Karjalan esikaupungin erottaa varsinaisesta kaupungista syvälle Kannaksen suuntaan pistävä Papulanlahti. Vajaan sadan metrin pituista siltaa pitkin pääsemme Papulan kaupunginosaan. Vaikka Papula oli varsinaista asuntoaluetta, oli sinne sijoittunut paljon muuta, mm. kasarmeja, kouluja ja vankila.

Papulan halki johtavan Papulankadun kuljettuamme saavumme jälleen sillalle, tällä kertaa rautatien ylittävälle Papulansillalle. Sen ylitettyämme olemmekin vihdoin jälleen kantakaupungin alueella Repolassa ja aivan välittömässä läheisyydessä on Viipurin ylpeys, rautatieasema. Tämä Eliel Saarisen luomus kaksine kerroksineen, tornittomanakin voitti tornikkaan helsinkiläisveljensä nähtävyytenä, junaliikenteen vilkkauksessa mutta ennen kaikkea leppoisassa, tutunomaisessa tunnelmassaan.

Aseman edustalta johtaa leveä puiden reunustama bulevardi Karjalankadun halki keskeisimmän kaupungin sen toiselle äärelle,

Eteläsatamaan jakaen sen samalla vanhaan ja uudempaan Viipuriin.

Suunnilleen pituutensa keskivaiheilla kohtaa Karjalankatu poikittaisen valtavyölyän Torkkelinkadun. Tämä risteys muodostikin Viipurin varsinaisen keskipisteen ja tässä keskipisteessä, Torkkelin puistossa sijaitsee perinteellinen puistoravintola Espilä edustallaan tahdikkaasti toimiva torvisoittolava.

Pitkä puiston reunustama Torkkelinkatu alkaa Kauppatorilta ja päättyy kaakossa Patterinmäkeen. Patterinmäen takana avautuu laaja esikaupunkialue, jonka kaupunginosanimistöä mainittakoon muutamia: Talikkala, Kelkkala, Kolikkoinmäki, Kangasranta, Havi, Käreämäki, Pappilanniemi.

Kuten pohjoisimmalla Viipurin osalla oli helmensä Monrepos, oli eteläisimmällä Pappilanniemellä samoin omansa: Tanhuvaara, maankuulu Suomen naisten liikuntakoulu.

Muistelmaretkeni päätteeksi vielä pieni, henkilökohtainen muistelu. Viipurinkävijöitä oli runsaasti myös Kannakselta, omalta kotiseudultani. Niinpä saapui kerran kuumalla keskikesän helteellä kummisetäni Kaasalaisen Heikki asialle kaupunkiin. Jouduin hänelle oppaaksi ja kuljeskeltuamme helteistä Viipuria ristiin rastiin alkoi janottaa. Poikkesimme Kulmakahvilaan, mistä hiljattain taapahtuneen kieltoain kumoamisen seurauksena oli tullut oluttupa ja tilasimme kolpakot. Kummi-Heikki, joka oli saanut tottua vain tavalliseen kotikaljaan, mieltäytyi suuresti olueeseen ja kutsui luokseen tarjoilijan, jota tyytyväisenä kiitteli: "As herja, ko teit hyvän kaljan".



Toimituksen tuoli

Olen jo postittanut noin 500 tilillepanokorttia ja toinen "mokoma" lähtee pian matkaan. Vastanotto on ollut hyvä josta parhain kiitoksni, sillä tilausmaksulla pyörii koko Suvannon Seudun talous, joten jokainen joka lehden tilaushinnan suorittaa on omalta osaltaan mukana tässä erittäin arvokkaassa ja tärkeässä kotiseututyössä. Jos jollekin erehdyksessä tulee "karhukortti" jo maksaneelle, yksi on jo ainakin erehtynyt matkaan, niin asia tietysti on maksettuna jo selvä ja asia selviää pienellä muistutuksella.

Tässä numerossa on markkinaronikka, joka yllättävästi innosti minutkin riimittämään kehua Kiviniemen markkinoille:

Ne oli kemut, iloiset remut ja kunnon kunnanmarkkinat, mihin ei pysty Narvat eikä

Karkkilat!

Siellä oli miestä, siellä oli naista,

Tyyne-Kerttu Virkki-säätiö

Maamme ensimmäinen käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki on perustanut säätiön vaalimaan suomalais-kansallista, lähinnä karjalaista käsi-, koti- ja taideteollisuutta. Säätiön nimi on Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiö ja sen tarkoitus on myös perinne-, tapa- ja muotokulttuurin edistäminen.

Uusi säätiö toteuttaa tavoitteitaan mm. järjestämällä erilaisia käsitöiden ja niihin liittyvien tötapojen esittelyjä sekä jakamalla apurahoja. Säätiö tukee ja edistää niin ikään alan tutkimusten julkistamista ja edesauttaa käsi-, koti- ja taideteollisuuden tunnetuksi tekemistä.

Nuoret taiteilijat saavat säätiön toimesta mahdollisuuden näyttelyiden pitämiseen. Säätiö elvyttää suomalaista perinnettä toimeenpanemalla eriaisia perinne- ja kulttuuritilaisuuksia.

syötävää, tavaraa kaikenlaista ja tätä suurta Onnea maista!

Kansaa oli platsilla kovasti, puuttui vain sakista rovasti. Illalla mentiin rallia, aivan markkinamallia. Sai jenkassa jalkaa viskoa, ukkoa kyngästä kiskoa, kun vilkuili Viipurin "siskoa".

Markkinapallo ja heilalle huisku olipa pouta tai keväinen tuisku. Oikein hyvin jos onnisti, niin pojalle nuorikko ponnisti. Siitä on vieläkin surua, ei iloa onnenmurua; Meni markkinat hurunlurua.

Sattuneesta syystä un siirrettiin, nimen päälle viivakin piirrettiin.

Ilo ei silti loppua saa surussakin voi kyllä rallattaa! Kun muistaa Kiviniemen markkinaa!

Käsityöneuvos Virkki on luovuttanut vuosi sitten perustamansa Virkki-käsityömuuseon koko esineistön säätiön haltuun. Suurimman osan esineistöstä muodostavat Aunuksen, Eestin, Meksikon ja Kyproksen kokoelmat, jotka ovat syntyneet lahjoittajan monivuotisen Omin Käsin -lehden päätoimittaja-työn ohella.

Yksi uuden säätiön tehtävistä on käsityömuuseon esineistön luettelointi ja kokoelmien kartuttaminen. Säätiön peruspääoma on tullut Tyyne-Kerttu Virkiltä, joka toimii myös säätiön hallituksen puheenjohtajana.

Vuosia täyttäneitä

75 VUOTTA täytti 7. 4. 1979 Viljami Kiiskilä Vilppulan Kolhossa. Hän on syntynyt Metsäpirtissä, mutta asui Sakkolassa vuodet 1934—39 ja 1942—44.

70 VUOTTA täytti 30. 12. 1978 Antti Haakana Riihimäellä. Hän on syntynyt Sakkolan Kuninkaanristillä.

70 VUOTTA täytti 22. 4. 1979 Yrjö Nuora Toijalassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi. Hän on tunnettu musiikkimies, harrasteena kuorolaulu ja johtanut ainakin kahta kuoroa. Hän on soittanut useammassa torvisoittokunnassa ja on tunnettu säestäjä pianolla.

AGRICOLA-PALKINTO SEPPÖ LOPOSELLE

Suomen kääntäjän ja tulkkien liitto myöntää vuosittain Mikael Agricola-palkinnon parhaasta edellisestä vuonna ilmestyneestä suorasanaisten kaunokirjallisen

teoksen suomennoksesta. Seppo Lopenen sai tunnustuksen Andre Brinkin romaanin Tuokio tuulessa sekä Toni Morrisonin Salomonin laulun ja V. S. Naipaulin Täysopineen hierojan suomennoksista.

Seppo Lopenen on kapt. Janne Lopenen poika Sakkolan Kirkonkylästä.

Karjalainen perinne

On Karjala heimomme synnyinkehto. Sen perinne henkemme elinehto.

Se on syntynyt vuosisatoja sitten ja kaikin kielissä kanteleitten.

Se on kulkenut ympäri Suomenniemen ja tuonut lohtua evakkotiehen.

Ei Karjalan murre vaihtunut muuhun. Se jo kehossa syöpyi suuhun!

Ei Karjalan perinne meiltä huku, vaikka hajalle lyötiin suku.

Yhä kannamme Karjalan vaakunaa. Se meitä yhdistää!

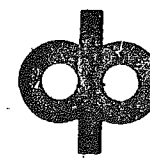
ELSA TUOKKO

KUOLLEITA

Manu Pitkänen synt. 17. 5. 1889 Sakkolassa, kuoli 7. 4. 1979 Pikonlinnassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Viiksanlahti ja viimeinen kotipaikkansa Pirkkala. Manu Pitkänen oli nuoruudessaan Viipurin piirin mestari yleisurheilussa useampana vuotena.

Tyyne Agnetta Vanhanen o.s. Lopenen syntyi 12. 4. 1903 Sakkolassa, kuoli 9. 4. 1979 Tammelassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Arkuntanhua.

Teuvo Kullervo Koironen syntyi 20. 12. 1928 Sakkolassa, kuoli 23. 3. 1979 Tampereella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haitermaa.



TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810



VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*



Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1979
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 25 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uno
Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.